

Eduskunta, Perustuslakivaliokunta

LISÄSELVITYS

5.2.2026

Viite: Perustuslakivaliokunnan asiantuntija- ja lausuntopyyntö 22.1.2026. EOAK/605/2026
Kuuleminen, K 17/2005 vp eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024

EOAK/605/2026 KUULEMINEN, K 17/2025 VP EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN KERTOMUS VUODELTA 2024

Viitaten tämännäyväiseen perustuslakivaliokunnan kuulemiseen viitteessä mainitussa asiassa toimitan valiokunnalle tiedoksi erityisesti ylimpien tuomioistuinten tiedossani olevia ratkaisuja, joissa tuomioistuin on soveltanut perustuslain 106 §:ää.

Ihmisoikeuskeskus on julkaisussaan vuodelta 2021 tarkastellut tuomioistuinten ratkaisuja, joissa perustuslain 106 §:ää on sovellettu: *Perustuslain 106 §:n etusijasäännös ja ilmeisen ristiriidan vaatimus – onko aika kypsä muutokselle? Ihmisoikeuskeskuksen julkaisu 5/2021.*
<https://bin.yhdistysavain.fi/1586428/unehlAWeK22H0YA7APLw0W1YX0/Perustuslain%20106%20FI.pdf> (s. 13 alkaen)

Tämän lisäksi tiedossani ovat seuraavat, julkaisun jälkeen annetut korkeimman oikeuden ennakkopäätökset ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, joissa tuomioistuin on soveltanut perustuslain 106 §:ää:

[KKO:2021:42](#)

Vastaaja valitti hovioikeuteen käräjäoikeuden määräämästä rikosuhrimaksusta. Hovioikeus katsoi, että rikosuhrimaksusta ei voinut rikosuhrimaksulain 5 §:n mukaan hakea muutosta, kun valittaja ei ollut hakenut muutosta myös pääasiaan. Hovioikeus jätti tämän vuoksi valituksen tutkimatta. Korkein oikeus katsoi, että vastaajalla oli oikeus valittaa erikseen hänelle virheellisin perustein määrätystä

rikosuhrimaksusta ja jätti perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta muutoksenhaun rajoittamista koskevan rikosuhrimaksulain säännöksen.

[KKO:2021:88](#)

A vaati kanteessaan, että C vahvistetaan hänen isäkseen. Koska C oli jo kuollut ja tuhattu, A vaati, että C:n kymmeniä vuosia aikaisemmin kuolleiden vanhempien hauta määrätään avattavaksi oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemistä varten. Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan isyystutkimusta ei saa tehdä haudatusta vainajasta, mikä olisi estänyt biologisen isyyden selvittämisen. Korkein oikeus katsoi myös vastasyitä punnittuaan, että säännöksen soveltaminen tässä tapauksessa oli ilmeisessä ristiriidassa perustuslain 10 §:ssä ja ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvatun yksityiselämän suojan kanssa. Kyseinen rajoitussäännös jätettiin perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta. Korkein oikeus katsoi jääneen näyttämättä, että kuolleen miehen vanhemmat eivät olisi antaneet suostumustaan tutkimuksen tekemiseen. C:n vanhempien hauta määrättiin avattavaksi, ja vainajista määrättiin otettavaksi kudoksenäytteitä isyystutkimusta varten.

[KKO:2022:26](#)

Syyttäjä vaati paikallisille saamelaisille A:lle, B:lle, C:lle ja D:lle rangaistusta luvattomasta pyynnistä heidän kalastettuaan vieheellä ja vavalla valtion vesialueella Vetsijoessa ilman Metsähallituksen lupaa. Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla kalastuslain 10 §:n 2 momentin (379/2015) mukaisen lohen ja taimenen nousualueen erillisen kalastuslupan siihen liitettyine lupakäytäntöineen aiheuttavan niin merkittäviä rajoituksia paikallisille saamelaisille, että säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa heille perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattujen oikeuksien kanssa. Kalastuslain säännös jätettiin perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta, ja syyte luvattomasta pyynnistä hylättiin.

[KKO:2024:20](#)

A oli määrätty pakkokeinolain 2 luvun 11 §:n 1 momentin ja 5 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla pidettäväksi edelleen vangittuna, koska häntä epäiltiin todennäköisin syin rikoksesta, josta ei ollut säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Korkein oikeus katsoi, että A:n määrääminen pidettäväksi vangittuna pelkästään epäillyn rikoksen vakavuuden perusteella oli perustuslain 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain 7 §:n kanssa, kun sitä tulkittiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaa koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännön mukaisesti. (Ään.)

[KKO:2025:51](#)

Lapsen biologisena isänä itseään pitänyt A oli nostanut kanteen avioliittoon perustuvan oletaman perusteella lapsen isäksi merkityn C:n isyyden

kumoamiseksi. A ei ollut osallistunut lapsen hoitoon, eikä lapsen ja A:n välille ollut muutoinkaan muodostunut perheyhteyttä. Lapsi oli sijoitettu pian syntymänsä jälkeen lapsen äidin B:n ja C:n suostumuksella toiseen perheeseen adoptiotarkoituksessa. Kysymys siitä, johtiko isyyslain 42 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen, A:n ja lapsen välistä perheyhteyttä koskevan kanneoikeuden edellytyksen soveltaminen asiassa perustuslain 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeiseen ristiriitaan yksityiselämän suojaa koskevan perustuslain 10 §:n kanssa ja oliko kanteen nostamista pidettävä lapsen edun mukaisena.

[KHO:2021:140](#)

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, oliko ylioppilaskunnan pakkojäsenyyttä koskeva yliopistolain 46 §:n säännös jätettävä soveltamatta sen vuoksi, että sen soveltaminen olisi perustuslain 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvatun yhdistymisvapauden kanssa tilanteessa, jossa muutoksenhakija on ilmoittanut haluavansa erota ylioppilaskunnasta ja vaatinut jäsenmaksun ylioppilaskuntaosuuden palauttamista. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yliopistolain 46 §:n soveltaminen ei käsillä olleessa tilanteessa ollut perustuslain 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa. Valitus hylättiin.

Apulaisoikeusasiamies
Maija Sakslin

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.